

ANTIFRAUDA

Ce trebuie să știe românii despre FATCA?

Presiunea crizei economice asupra bugetului federal american și creșterea exponențială a evaziunii fiscale de peste hotare au condus la introducerea, în octombrie 2009, a unui nou proiect de lege în Senatul S.U.A., care avea ca scop reducerea evaziunii fiscale.

Doru Bulata

Președintele Comisiei de Conformitate ARB

Până la acea dată, funcționa un program similar, instituit de fiscul american, care se dovedise însă nefuncțional. În 2001, grupul bancar UBS, înregistrat în acel program, a agreeat să plătească 780 milioane de dolari penalități pentru ascunderea informațiilor referitoare la conturile cetățenilor americani. Ineficiența aceluși program, precum și estimările referitoare la pierderi de aproximativ 100 de miliarde de dolari anual din taxe neplătite au fost printre cele mai puternice argumente pentru schimbare. Așa a apărut FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act), promulgată ca lege de președintele american pe 18 martie 2010.

Ce prevede FATCA?

Pachetul legislativ FATCA cere instituțiilor financiare non-americane, în baza unui acord

interguvernamental sau în mod independent, să furnizeze fiscului american informații referitoare la clienții cu cetățenie americană sau care au obligații fiscale față de S.U.A. și referitoare la conturile acestora, privind titulari, adrese, solduri sau operațiuni efectuate. De asemenea, în situația în care aceste persoane nu își îndeplinesc obligațiile fiscale, instituțiile financiare au posibilitatea de a efectua rețineri la sursă în favoarea fiscului american.

Impunerea, printr-un act normativ emis de legislativul american, de obligații unor instituții din afara S.U.A., pe cheltuiala acestora, a generat

controverse față de legitimitatea FATCA. Pentru a reduce apetitul către non-conformare, FATCA prevede și posibile sancțiuni față de instituțiile care ar opta pentru ignorarea prevederilor sale, printre cele mai dure și comune fiind aplicarea unei rețineri de 30% sub formă de penalități aplicate sumelor ordonate de plătitorii americani în conturile instituțiilor financiare non-conforme, dar și izolarea internațională în ceea ce privește fluxurile de bani în valută americană prin nedecontarea operațiunilor cu instituțiile financiare participante din pricina încetării relațiilor de corespondent bancar.

Conformarea cu FATCA

Departamentul Trezoreriei S.U.A. propune două modele de acorduri interguvernamentale (IGA) care pot fi încheiate cu statele care doresc să colaboreze pentru a facilita implementarea și conformarea cu FATCA a instituțiilor rezidente. Primul model permite instituțiilor semnatare să raporteze direct organului fiscal național, care apoi retransmite aceste informații, conform specificațiilor din acord, organului fiscal american. Acest model vine și el în două variante, una bazată pe reciprocitate și alta în care informațiile sunt furnizate unidirecțional doar către fiscalul american. Prin cel de-al doilea model, statele semnatare permit instituțiilor rezidente să furnizeze direct informații către organul fiscal american, angajându-se să elimine barierele legale referitoare la protejarea informațiilor clienților, fiscalitate etc.

Până acum, toate IGA semnate au fost încheiate după primul model, cu excepția Elveției, care a optat pentru a doua variantă. Până la finalul anului 2013 au fost încheiate 15 IGA, exceptând jurisdicțiile dependente ale coroanei

britanice. Printre cele mai importante state care au încheiat acorduri se regăsesc: Marea Britanie, Franța, Germania, Italia, Olanda, Spania, Elveția, Irlanda, Danemarca, Norvegia, Japonia și Mexic. Dintre toate însă, singurul acord funcțional în prezent este cel încheiat cu Mexic. La polul opus, într-o declarație oficială, directorul adjunct pe probleme juridice al Băncii Centrale Chineze a menționat că „Legislația Chinei în domeniile fiscal și bancar nu permit instituțiilor rezidente să se conformeze FATCA direct”. De asemenea, Rusia, deși nu a eliminat posibilitatea încheierii unui acord IGA în viitor, solicită reciprocitate totală.

În cazul statelor care nu au încheiat încă un acord IGA, fiscalul american a deschis pe 19 august 2013 un portal pe care instituțiile financiare se pot înscrie încheind astfel un acord direct cu autoritatea fiscală americană și asumându-și astfel obligațiile de raportare direct către aceasta. Programat inițial pentru 1 ianuarie 2014, termenul final de activare a prevederilor FATCA referitoare la aplicarea sancțiunilor pentru non-conformare a fost mutat pe 1 iulie 2014.

Deși autoritățile române au inițiat demersuri interne de consultare a părților interesate în legă-

tură cu încheierea unui acord și păstrează deschisă posibilitatea încheierii unui acord IGA, negocierile cu fiscalul american sunt încă la început. Astfel, dacă un acord nu va fi încheiat până la 1 iulie 2014 și în lipsa oricărui angajament asumat de autoritățile naționale, instituțiile financiare din România se vor afla într-o situație foarte dificilă. Ele vor fi nevoite să aleagă între a se înregistra pe portalul FATCA pentru a deveni conforme, cu riscul de a-și încălca obligațiile legale naționale în domeniul bancar, care se află în contradicție cu prevederile FATCA, sau a nu se înregistra și astfel a-și asuma riscul a suporta sancțiunile impuse de legislația americană.

Costurile și beneficiile implementării FATCA

În mod neobișnuit pentru un proiect de lege american, în cazul FATCA, Congresul nu a solicitat o analiză cost-beneficiu efectuată de către comitetele specializate. Cu toate acestea, conform unei declarații a Asociației Specialiștilor în Infrastrucțiuri Financiare din S.U.A., beneficiile așteptate se situează la 800 milioane de dolari anual. În ceea ce privește

costurile de conformare, acestea sunt mai greu de estimat. Cifrele stipulate în presă variază între sute de milioane și 10 miliarde de dolari. În Marea Britanie, spre exemplu, într-un raport publicat de HMRC, autoritatea fiscală britanică, se menționează un număr total de 75.000 de entități afectate de FATCA, care vor trebui să facă un efort total de conformare situat între 0,9 și 1,6 miliarde lire sterline și să suporte costuri anuale de 50-90 milioane lire sterline. Conform declarației lui James Broderick, Director General la J.P. Morgan, divizia de management al activelor pentru Europa, Orientul Mijlociu și Africa, costurile de conformitate individuale ale marilor grupuri bancare multinaționale ar ajunge la 100 milioane de dolari, costurile totale la nivel mondial, suportate de instituțiile financiare, ridicându-se la aproximativ 8 miliarde de dolari. Dacă aceste valori se dovedesc a fi reale, FATCA nu va reuși decât în 10 ani să-și acopere costurile, care în cea mai mare măsură sunt acoperite de către instituții financiare non-americane. Posibila ineficiență a programului l-a făcut pe Directorul J.P. Morgan să concluzioneze că „ar fi mai simplu pentru toată lumea să semneze un cec către fiscul american”.

Opozanții FATCA

Costurile nu au fost însă singurul argument împotriva viabilității FATCA. De la apariția actului legislativ s-a creat și un curent de opinie negativ în jurul acestuia, impunerea legislației americane și a penalităților asupra entităților rezidente în alte state creând un pericol precedent și încălcând suveranitatea acestora, precum și punând instituțiile financiare din aceste state în situația ingrată de a încălca legislația națională specifică în domeniul protejării datelor cu caracter personal și nu numai. Refuzul anumitor instituții financiare de a se conforma, dacă se va produce la o scară suficient de mare, ar putea avea efectul revers, afectând negativ moneda americană și scăzând apetitul investitorilor în active americane, implicit veniturile trezoreriei. De asemenea, unele instituții financiare ar putea opta pentru o politică de neacceptare a clienților americani, ceea ce ar afecta negativ cetățenii americani care trăiesc și muncesc în afara granițelor. Într-un articol publicat de BBC pe 26 septembrie 2013, Tom Geoghegan pune pe seama FATCA crește-

James Broderick,
Director General J.P. Morgan

rea tendinței cetățenilor americani de a renunța la cetățenie. Conform articolului său, în trimestrul 2 din 2012, 1.131 de persoane au renunțat la cetățenie față de 189 în aceeași perioadă a anului precedent, creșterea semnificativă datorându-se noului act normativ. Numărul este încă mic, comparativ cu cele 6 milioane de americani care trăiesc în străinătate, dar FATCA se află încă în perioada de implementare. După 1 iulie 2014, când FATCA va deveni operațională, numărul americanilor care renunță la cetățenie ar putea să crească semnificativ.

Concluzie

În pofida acestor adversități, FATCA merge înainte. Autoritățile americane și lobby-ul american în lume continuă să promoveze implementarea sa. Ritmul semnării de acorduri IGA pare să fi încetinit. Conform site-ului Price Waterhouse Coopers, au fost semnate și publicate până în prezent 19 acorduri IGA, 22 se află în diferite stadii de negociere, în vreme ce 14 state se află în faza de evaluare a opțiunilor, purtând doar discuții preliminare fără a fi declanșat procesul de negociere, printre acestea numărându-se și România. Între timp instituțiile financiare trebuie să decidă dacă așteaptă încheierea unui acord IGA sau vor opta pentru a se înregistra pe portalul FATCA. Cel mai probabil, băncile de pe piața internă care sunt parte a unor grupuri bancare mari vor acționa în aceeași direcție cu banca mamă, creând mecanisme de raportare centralizate. Până la 1 iulie mai sunt doar 5 luni, astfel încât majoritatea băncilor de pe piață fac deja eforturi considerabile în vederea conformării FATCA.

Dacă acest proiect va fi unul de succes, scăzând nivelul evaziunii fiscale la nivel mondial și odată cu aceasta creând un control superior asupra fluxurilor de bani, reducând implicit și banii murdari spălați prin mediul bancar și criminalitatea, sau va fi doar un experiment nereușit, intrând în notele de subsol ale istoriei globalizării, doar timpul o va dovedi.